

JEVNAKER KOMMUNE

SÆRUTSKRIFT

SAKSGANG			
R.f.	Utvalg	Møtedato	Utvalgssaksnr
X	Eldrerådet	14.10.04	025/04
1	Kommunestyret	19.10.04	127/04

Saksbehandler : Guri Tveit

Arkiv: F00
Saksmappe: 04/00858-2
Dato: 06.10.2004

HØRING NOU 2004: 13 EN NY ARBEIDS- OG VELFERDSFORV - OM SAMORDNING AV AETATS, TRYGDEETATENS OG SOSIALTJENESTENS OPPGAVER

Vedlegg:

- NOU 2004: NOU 2004: En ny arbeids og velferdsforvaltning – Om samordning av Aetats, trygdeetatens og sosialtjenestens oppgaver – sammendrag.
- SATS PÅ KOMMUNENE- kommentarer fra KS til Ratsøutvalgets forslag om arbeids og velferdsforvaltning.
- Sammendrag av rapport fra arbeidsgruppe med oppdrag å utrede og å komme med lovutkast til arbeidssøkerstønad.
- Forslag til høringsuttalelse KS Buskerud, Telemark og Vestfold.
- Forslag til høringsuttalelse fra KS Oppland

Andre dokumenter:

- NOU 2004: En ny arbeids og velferdsforvaltning – Om samordning av Aetats, trygdeetatens og sosialtjenestens oppgaver.
- Samarbeid og informasjonsutveksling mellom Aetat, trygdeetat og sosialtjenesten - rettslige muligheter og begrensninger.

Fakta/saksopplysninger:

Ratsøutvalgets mandat var å utrede en organisasjonsreform for samordning av A etat, trygdeetat og sosialtjenesten. Regjeringen har satt opp tre sentrale mål for en organisasjonsreform:

- Flere i arbeid og aktiv virksomhet – færre på trygd og sosialhjelp
- En brukerrettet velferdsforvaltning
- En effektiv velferdsforvaltning

Utvalget la fram utredningen : NOU 2004: 13 "En ny arbeids- og velferdsforvaltning" 29. juni 2004.

Utvalget drøftet 4 hovedmodeller :

Arbeids- og sosialdepartementet
Vedlegg
S.nr. 2004 00403 - 40

1. Statlig arbeidslinje. En statlig etat for arbeid og inntekt, en statlig etat for pensjoner.
2. Kommunal arbeidslinje. Kommunalt ansvar for arbeid og inntekt, statlig etat for pensjoner
3. Statlig enetatsmodell
4. Kommunemodell

Utredningen anbefaler en todelt statlig modell bygget på forslag nr. 1: en etat for arbeid og inntekt og en pensjonsetat.

- **Etaten for arbeid og inntekt skal ha ansvar for alle ytelser og tjenester rettet mot personer som står i fare for å falle ut av arbeidslivet eller som trenger hjelp som følge av arbeidsløshet eller manglende arbeidsevne på varig eller midlertidig basis. D.v.s. alle Aetats oppgaver, alle trygdeetatens arbeidsrettede tiltak og tjenester og relaterte ytelser, bl.a. dagpenger ved arbeidsledighet, attføringspenger, rehabiliteringspenger, tidsbegrenset uførestønad, uførepensjon og sykepenger, ytelser til enslige og etterlatte forsørgere og fødselspenger, formidling og kvalifisering av arbeidssøkere, Aetats tjenester mot arbeidsgiverne, oppfølging av sykemeldte, reaktivisering av uføretrygdete og arbeidet med avtalen om Inkluderende Arbeidsliv. Etaten skal også ha ansvar for en ny statlig arbeidssøkerstønad, som alternativ for personer som i dag mottar kommunal sosialhjelp og som er reelle arbeidssøkere, men ikke har rett til dagpenger. Det er antydnet at dette kan omfatte om lag halvparten av sosialhjelpsmottakerne.**
- **Pensjonsetaten får ansvar for alderspensjon, barnetrygd og kontantstøtte, fødsels- og adopsjonsstønad, grunn- og hjelpestønad, refusjon av helseutgifter og administrasjon av helserelaterte tjenester og oppgaver knyttet til fastsettelse og innkreving av underholdsbidrag.**
Store deler av pensjonsetatens funksjoner vil kunne sentraliseres, og den kan representeres lokalt gjennom samarbeidsløsninger med kommunene eller etaten for arbeid og inntekt.
- **Den økonomiske sosialhjelpen og sosialkontorene etter sosialtjenesteloven foreslår utvalget at kommunene beholder ansvaret for, men foreslår samtidig innføring av en ny statlig arbeidssøkerstønad. Utvalget mener det er ønskelig at etaten for arbeid og inntekt i størst mulig grad fanger opp dagens sosialhjelpsmottakere som kan ta arbeid, dvs. arbeidssøkere uten dagpengerrettigheter og personer med behov for arbeidsrettede tiltak.**

Med dette forslaget mener utvalget å hindre at mennesker blir kasteballer i systemene og å sørge for at brukere ikke blir gående lenge på passive stønader.

Etaten for arbeid og inntekt må selv utforme en førstelinjetjeneste og en kontorstruktur som tar hensyn til krav om tilgjengelighet, kompetanse og behovet for samarbeid med andre instanser. Kommunene beholder ansvaret for sosialkontorene, og det vil være nødvendig å ha et samarbeid mellom etaten og kommunene om førstelinjetjenester. Utvalget mener at etatens førstelinje så langt som mulig må samlokaliseres med sosialtjenesten i kommunene. Etaten bør kunne ha tilstedeværelse i de fleste kommuner, men der brukergrunlaget tilsier det, kan betjening i førstelinjen av flere kommuner være en bedre løsning.

Vurdering:

Hovedpoenget med den nye arbeids- og inntektsetaten må være at den omfatter all midlertidig inntektssikring, samtidig som den har et helhetlig ansvar for å bidra til å få flest mulig mennesker ut i inntektsgivende arbeid av ulike slag. Sosialhjelp, dagpenger, arbeidssøkerstønad, attføring, midlertidig uføretrygd osv. må sees i sammenheng, slik at

systemene kan virke sammen. Saksbehandlerne i arbeids- og inntektsetaten vil ha de helhetlige virkemidler som er nødvendige for å bidra til arbeidstreningstiltak, kurs, utplasseringer og andre muligheter for å få folk inn (igjen) i arbeidslivet. En samordnet arbeids- og inntektsetat må kunne etablere gode samarbeidsrelasjoner til kommunens sosialtjeneste, hva enten dette gjelder boliger eller rustiltak, samt med kommunalt barnevern, helsetjenester osv.

Rattsø-utvalgets hovedmodell for den nye organiseringa av aetat, trygdeetat og sosialtjeneste opprettholder et kompliserende skille mellom de som er i stand til å skaffe seg arbeid som hovedinntektskilde, og de som ikke gjør det. Forslaget om innføring av arbeidssøkerstønad, endrer ikke på dette. Det anslås at med innføringen av en slik stønad vil ca. halvparten av sosialklientene forbli et kommunalt ansvar.

Sosialkontorets klienter blir fortsatt:

- De som ikke blir klassifisert som reelle arbeidssøkere
- De som ikke følger opp kravene i den nye etaten – om aktivitet – om å ta de tiltak og jobber de blir tilvist – og om nødvendig å flytte
- De som mister uføretrygden
- De som har brukt opp sine rettigheter ved den statlige etaten. Det kan være de som
 - har vært på rehabilitering, men er for syke til å få attføring, og ikke dekker kravene til uføretrygd
 - har gått ut tiden på atrygd, men ikke kom i jobb
 - har gått ut tiden på overgangsstønad, men ikke har kommet i jobb
 - har gått ut tiden på den nye jobbsøkerstønad i den nye arbeid/inntektsetaten
- De som får så lite utbetalt gjennom statlige ordninger at det ligger under den veiledende normen staten har satt for sosialhjelp, og derved kan få supplerende sosialhjelp
- De som er i en ekstraordinær situasjon og har behov for supplerende sosialhjelp over tid.
- De som har behov for nødhjelp i en akutt økonomisk situasjon

Dette vil være de som krever mest bistand og faglig innsats. Det er samtidig denne gruppa som har det mest omfattende og langvarige behovet for økonomisk hjelp, selv om sosialhjelpen i prinsippet er ment å være en kortvarig hjelp til selvhjelp. Det er en meget stor risiko for at stigmatiseringen av disse klientgruppene forsterkes; noe som igjen vil undergrave sosialtjenestens oppgave i forhold til de samme gruppene.

Norske kommuners sentralforbund mener at forslaget om å utelate de kommunale sosialtjenestene fra samordningen, svekker effekten av det anbefalte forslaget. I motsetning til trygden har utgiftene til den økonomiske sosialhjelpen i kommunene i samme tiårsperiode vært stabile eller synkende: ca 4.5 milliarder kroner i 1993, ca 4,1 milliarder i 1999 og ca 4,6 milliarder i 2002, målt i faste kroner. I samme periode er antall mottakere av kommunal sosialhjelp redusert fra 178.000 til 128.000, eller med nærmere 30 prosent. Denne reduksjonen er ikke minst et resultat av kommunenes sterke satsing på aktive hjelpeformer i arbeidstiltak og arbeidstrening framfor passiv stønad, som plattform for rehabilitering og selvforsørgelse via lønnsarbeid. I noen kommuner har dette skjedd i et samarbeid med Aetat og trygdeetat. I andre kommuner, hvor slikt samarbeid ikke har kunnet oppnås, har kommunene organisert dette som egenfinansierte og rent kommunale prosjekter. Den kommunale iverksettingen av arbeidslinja har gitt langt bedre resultater enn det trygdeetaten og Aetat har oppnådd. I kommunene er det en vanlig erfaring og oppfatning at statsetatene oftere har fungert som bremseklosser enn som pådrivere i samarbeidet om iverksetting av arbeidslinja. Det har vært en konfliktlinje mellom trygdekontoret og sosialkontoret på den ene side og Aetat på den andre, om hvem som skal få hjelp til å komme i arbeid. Stønadskontorene har hatt en liberal linje, mens Aetat har hatt en restriktiv praksis i forhold til hvilke personer Aetat har oppfattet som reelle arbeidssøkere. Aetat har tatt dørvaktrollen.

Hvem skal bestemme hvem som er de reelle arbeidssøkere i framtiden - sosialkontoret eller etaten for arbeid og inntekt? Det er en fare for at denne konflikten kan fortsette i et system der svaret på spørsmålet kan bestemme utgiftsnivået i en annen etat. Innstillingen svarer ikke på behovet for en enhetlig politisk og administrativ ledelse for denne delen av velferdstjenestene. Administrativt kan behandlingen av supplerende ytelser komme til å bli langt mer arbeidskrevende enn i dag, kanskje også mer konfliktskapende. Spørsmålet om kostnadsskyving mellom stat og kommuner løses heller ikke. Uansett hvordan denne arbeids- og inntektsetaten plasseres – som kommunal eller statlig etat - må en sikre at det lokale og demokratisk baserte engasjementet for sosialpolitikken, og for å se ulike lokale virkemidler i sammenheng, ikke blir svekket.

Saksbehandlerne har behov for kunnskap både om klienten og arbeidsmarkedet dersom de skal kunne hjelpe personer effektivt ut av klientrollen. Vanligvis har kunnskapen om klienten vært best i kommunen, mens kunnskapen om arbeidsmarkedet har vært best i A etat. I en samordnet modell lokalisert i kommunen, vil denne kunnskapen kunne virke sammen og bidra til at rett tilbud til rett person til rett tid blir gitt oftere og dermed effektiviserer hjelpen både for bruker og samfunnet.,

Det har vært prøvet ut mange forskjellige modeller for samordning/ samarbeid på dette området rundt omkring i kommunene gjennom mange år. Erfaringen har vist at der hvor man har gått lengst i å samordne seg, har resultatene vært best.

Det er av største betydning at den statistikken og de data som utvikles om velferdsutviklingen i den enkelte kommune, kan nyttiggjøres av kommunen til å gjennomføre en helhetlig og forebyggende planlegging, og til å iverksette helhetlige tiltak i lokalmiljøene. En reell styrking av arbeidslinja forutsetter nettopp en evne til å nyttiggjøre seg et sett lokale virkemidler i sammenheng og utnytte lokale fortrinn og muligheter.

Utvalget drøfter i liten grad effekten av sine forslag på lokaldemokratiets vilkår. Det er grunn til å tro at et totalansvar lokalt for arbeidsmarkeds- og velferdspolitikken vil kunne virke svært stimulerende for det lokale engasjementet.

Rådmannens forslag til vedtak:

Det er et klart behov for en videre samordning av aetat, trygdeetaten og den kommunale sosialtjenesten.

Rattsø-utvalgets forslag om opprette en ny organisasjon for pensjoner, familieytelser og helserefusjoner, støttes.

Forslaget om å etablere en ny, felles arbeids- og inntektsorganisasjon for å styrke arbeidslinja, støttes prinsipielt. Av like stor betydning som den organisatoriske endringen, er det at alle som faller utenfor arbeidsmarkedet mottar en tilstrekkelig inntektssikring

Forslaget om samordning gjennom en felles førstelinje, fysisk samlokalisert, støttes. Publikum bør møte en felles førstelinje, der de ansatte i arbeids- og inntektsetaten er lokalisert. Førstelinjen skal fremstå som en tjeneste sett fra brukerens ståsted, med et tilbud geografisk nært brukeren. Det vil være en fordel om også ansatte i den nye "pensjonsetaten", er lokalisert samme sted. En slik samordning må inkludere all økonomisk sosialhjelp, etter lov om sosiale tjenester. Bare på denne måten kan man sikre en mer helhetlig tjeneste for brukerne, og slik styrke arbeidslinja.

Den nye arbeids- og inntektsetaten må organiseres slik at det lokale og kommunalpolitiske engasjement sikres og styrkes, og at lokale virkemidler innen bl.a. arbeidsmarkedet,

næringslivet, boligmarkedet og helse- og sosialtjenestene kan sees i sammenheng, og forsterke effekten av arbeidslinja.

En ønsker derfor først og fremst å støtte en videreutvikling av forslag nr. 2 : Kommunal arbeidslinje. Kommunalt ansvar for arbeid og inntekt, statlig etat for pensjoner

Behandling i Eldrerådet - 14.10.2004:

Vedtak i Eldrerådet - 14.10.2004:

Enstemmig som rådmannens forslag til vedtak

Behandling i Kommunestyret - 19.10.2004:

Enst. vedtak i Kommunestyret - 19.10.2004:

Det er et klart behov for en videre samordning av aetat, trygdeetaten og den kommunale sosialtjenesten.

Rattsø-utvalgets forslag om opprette en ny organisasjon for pensjoner, familieytelser og helserefusjoner, støttes.

Forslaget om å etablere en ny, felles arbeids- og inntektsorganisasjon for å styrke arbeidslinja, støttes prinsipielt. Av like stor betydning som den organisatoriske endringen, er det at alle som faller utenfor arbeidsmarkedet mottar en tilstrekkelig inntektssikring

Forslaget om samordning gjennom en felles førstelinje, fysisk samlokalisert, støttes. Publikum bør møte en felles førstelinje, der de ansatte i arbeids- og inntektsetaten er lokalisert. Førstelinjen skal fremstå som en tjeneste sett fra brukerens ståsted, med et tilbud geografisk nært brukeren. Det vil være en fordel om også ansatte i den nye "pensjonsetaten", er lokalisert samme sted. En slik samordning må inkludere all økonomisk sosialhjelp, etter lov om sosiale tjenester. Bare på denne måten kan man sikre en mer helhetlig tjeneste for brukerne, og slik styrke arbeidslinja.

Den nye arbeids- og inntektsetaten må organiseres slik at det lokale og kommunalpolitiske engasjement sikres og styrkes, og at lokale virkemidler innen bl.a. arbeidsmarkedet, næringslivet, boligmarkedet og helse- og sosialtjenestene kan sees i sammenheng, og forsterke effekten av arbeidslinja.

En ønsker derfor først og fremst å støtte en videreutvikling av forslag nr. 2 : Kommunal arbeidslinje. Kommunalt ansvar for arbeid og inntekt, statlig etat for pensjoner

Utskriften er rett.

POLITISK SEKRETARIAT, den 22. oktober 2004.

May-Britt Mayer Johnsen